

Nationale editie 001 ARCHITECTUUR*GUIDE*

Informatie voor zelfbouwers

Ontwerpen en bouwen in particulier opdrachtgeverschap

Moderne architectuur | Organische architectuur | Klassieke architectuur | Energiezuinig bouwen en wonen

pagina 30

pagina 77

pagina 15

66 architectuurpresentaties en 20 zelfbouwlocaties

| Flevoland | Utrecht | Noord-Holland | Zuid-Holland | Zeeland |

Wat is de Nationale Architectuurguide?

Bouwen in particulier opdrachtgeverschap heeft de toekomst.

Steeds meer gemeenten stellen bouwlocaties beschikbaar waar je als particulier met een architect van eigen keuze een woning kunt realiseren. Steeds meer bekende architecten, vormgevers en talentvolle nieuwkomers werken in particulier opdrachtgeverschap.

Bouwen in particulier opdrachtgeverschap biedt mogelijkheden om woonwensen maximaal te realiseren en het is vaak voordeliger dan het kopen van een bestaande woning. Er zijn kostenefficiënte bouwsystemen ontwikkeld zodat ook opdrachtgevers met een bescheiden budget onder architectuur een eigen huis kunnen laten bouwen.

In deze Nationale Architectuurguide zijn een groot aantal zelfbouwlocaties opgenomen. Aan de hand van concrete voorbeelden wordt duidelijk gemaakt wat ze te bieden hebben. Daarnaast presenteren architecten en vormgevers woningontwerpen die op deze bouwlocaties gerealiseerd kunnen worden. Op de website www.architectuurguide.nl zijn de architectuurpresentaties ingedeeld bij bouwlocaties.

Bouwen in particulier opdrachtgeverschap is teamwork waarbij de stem van de opdrachtgever even zwaar weegt als die van de architect. Een goede 'klik' tussen beide partijen genereert extra kwaliteit. Ben je op zoek naar een architect die ontwerpt in een klassieke of een organische stijl of wil je een uiterst modernistische vrijstaande villa of woonhuis in een aaneengesloten bebouwing realiseren? Val je voor houten woningen of voor een woning in de stijl van de jaren dertig? Door het ruime aanbod vind je in deze guide altijd wel een architect die past bij je smaak én bij de architectuurstijl die op de bouwlocatie van je keuze gerealiseerd kan worden. Daarnaast lees je over ins en outs die bij particulier opdrachtgeverschap komen kijken. En natuurlijk over de nieuwe trend: ecologisch verantwoord bouwen en wonen.

De Nationale Architectuurguide vormt de verbindende schakel tussen architect en particuliere opdrachtgever en is een bron van inspiratie voor iedereen die onder architectuur zijn eigen huis wil laten bouwen en méér wil dan een standaard cataloguswoning.

Veel bouw- en woonplezier gewenst!

Het redactieteam van De Architectuurguide

Deze Nationale Architectuurguide kwam tot stand met medewerking van de erin opgenomen architecten/vormgevers en gemeenten. De getoonde ontwerpen zijn niet getoetst of beoordeeld aan alle regels die van toepassing zijn op de opgenomen bouwlocaties maar dienen slechts ter inspiratie en vrijblijvende kennismaking met het werk van de deelnemende architecten. Aan de inhoud van deze guide kunnen dan ook geen rechten of verplichtingen worden ontleend. Waar we het in neutrale zin hebben over de 'architect', 'vormgever' en 'zijn' werk bedoelen we zowel mannelijke als vrouwelijke architecten en vormgevers. De paginavermeldingen in foto's verwijzen naar de pagina van de betreffende architect of vormgever. Daar vindt u ook de fotocredits.

pagina 38

pagina 46

pagina 71

pagina 35

Inhoud

Tips voor particuliere opdrachtgevers	4
Ontwerpen en bouwen in particulier opdrachtgeverschap	6
Energiezuinig bouwen en wonen	8

Architectuurpresentaties

123DV architecten Moderne Villa's	15
Aad Trompert/Iris Maas architectuur stedenbouw	57
Abken Schrauwen Architecten	36
AC&P ^{BNA}	72
AG architecten bv	70
AGS architecten	75
Alexandra Dietzsch Architectuur	55
Algra & Marechal Architecten bv	
& Danilith Delmulle Bouw bv	71
Arc2 architecten	44
Architectenbureau Alberts & Van Huut BV	45
Architectenbureau Hammel en partners	69
Architectenbureau Jules Zwijsen	31
BB Architecten	27
BogermanDill Architecten	39
buijsenpennock architects	24
BURO NICO architectuur . management	16
Dana Ponec architecten	38
Dorens Architects	22
Emma Create	46
Engel Architecten	26
FARO Architecten	47
Fillié Verhoeven Architecten	49
Fluitman architecten	43
FREYR architecten	60
G-architecten	66
Gosker Ontwerp	77
Hans van Heeswijk architecten	13
HET architectenbureau	17
het architectenforum	42
Ibelings van Tilburg architecten	32
Jack Hoogeboom stedenbouw en architectuur	34
JDdVarchitecten	29
JES architectuur & FM Bouw	56
KEESVANHOEK.architect bna	30
KENK Architecten BV	37
Knevel Architecten	21
koen rijken, architect	73
Korfker Architecten	74
laura alvarez architecture	54
MARC architects	20
marcovanzal Architect	23
MICHEL POST ARCHITECTEN BV BNA	19
MIX architectuur B.V.	28
Moen & van Oosten architecten	68
Molenaar & C _o <i>architecten</i>	59
NarrativA ArchitecteN BNA	51
Noor van de Loo Architect	35
OD205 architectuur bv	14

ONL [Oosterhuis_Lénárd]	25
Onno Vlaanderen Architecten bna	67
op ten noort blijdenstein architecten en adviseurs	40
PAA: Pattynama Ahaus Architectuur BNA	76
paul tesser architect	63
PS architecten bna	61
rphs architecten	62
S P A T I A architecten	50
Schippers Architecten BNA	58
Soeters Van Eldonk architecten	48
Steenhuis Bukman Architecten	33
STUDIO ARCHITECTURE	18
vanSteen architect	53
Vidazz	78
vrp architecten bna	64
VVKH architecten bv	41
WHIM architecture	65
woltjer berk hout architecten	52

Bouwlocaties

Flevoland

Warande, Lelystad	80
De Graafschap, Dronten	82
De Gilden, Dronten	82
Bloemenzoom, Dronten	82
Maison Fleurie, Zeewolde	84

Utrecht

KubusEiland - Leidsche Rijn, Utrecht	86
Kerckebosch, Zeist	88

Noord-Holland

Trambaan, Niedorp	90
Bloesemgaarde, Wognum	92
Sportpark De Koog, Uitgeest	94
Het Groen Balkon, Beverwijk	96
Waterwijk, Beverwijk	96

Zuid-Holland

De Westlandse Zoom, Midden-Delfland	98
Harnaspolder, Delft	100
Lagendijk, Ridderkerk	102
De Volgerlanden, Hendrik-Ido-Ambacht	104
Sommelsdijk, Goeree-Overflakkee	106

Zeeland

Groote Jonkvrouw, IJzendijke	108
------------------------------	-----

CPO

Wikaza - Collectief particulier opdrachtgeverschap	
Zelfbouw-community o.a. Amsterdam - Den Haag	110

Colofon	112
---------	-----

Tips voor particuliere opdrachtgevers

1 Bekijk welke kavel het meest bij je (woon)wensen en mogelijkheden past.

2 Maak een inventarisatielijst met kenmerken die voor jou van belang zijn. Wil je een kavel in een stedelijke omgeving of zoek je een bouwlocatie met een landelijke ligging? Bieden de kavels op een bouwlocatie bebouwingsmogelijkheden die je aanspreken, is er privacy ten opzichte van andere bebouwing?

3 Overleg of je ideeën over je toekomstige huis overeenkomen met de mogelijkheden (bouwvoorwaarden) die van toepassing zijn op de kavels van een bouwlocatie.

4 In de fase waarin je je architect en aannemer gaat kiezen, kun je je over hen informeren door gerealiseerd werk op locatie en dit boek en de website www.architectuurguide.nl te raadplegen.

5 Op sommige bouwlocaties mogen bijzondere materialen gebruikt worden. Om het effect daarvan optimaal te benutten, is het raadzaam een architect te selecteren die thuis is in het toepassen van deze materialen.

6 Is de aannemer (eventueel in overleg met de architect) gekozen, maak dan sluitende afspraken waarbij het eindbedrag vaststaat. Dit om verrassingen aan het eind van de bouw te voorkomen.

7 De architect met wie je in zee gaat, leeft zich totaal in je project in: het kan een voordeel zijn om deze architect ook opdracht te geven (delen) van het interieur te laten ontwerpen om een sterke harmonie te bereiken tussen in- en exterieur. Denk bijvoorbeeld ook aan badkamer en keuken.

8 Een goed ontwerp vereist veel voorwerk. Hoewel je misschien tijdens de ontwerpfase nog niet bezig bent met de inrichting, is het goed om na te denken over bijvoorbeeld het lichtplan van je interieur. Door hier al van te voren leidingen voor op te nemen in vloer en plafond, voorkom je later gecompliceerde aanpassingen die mogelijk schade met zich meebrengen (zie ook het artikel op de volgende pagina).

9 Het klinkt vreemd, maar audioboxen raken 'uit'. Tegenwoordig zijn er systemen die in de muur geïntegreerd worden. Zo kun je in de muren van de woonkamer, de slaapkamers, de badkamer en de keuken onzichtbaar audioapparatuur opnemen, mits hiermee in de ontwerpfase rekening is gehouden.

10 De waarde van je nieuwe huis stijgt als je gebruik maakt van innovatieve technieken in de elektrische huishouding van je huis. Domotica biedt de mogelijkheid om via één computerscherm de verwarming, de verlichting, de beveiliging maar ook de muziek in je huis te regelen. Informeer naar de mogelijkheden bij je architect, aannemer of installateur.

11 Naast de architect is de keuze van een aannemer even belangrijk. Bij de aanbesteding van het project gaat het om de prijs, de kundigheid die zo'n aannemer kan aantonen. Kan hij waarmaken wat hij belooft? Concreet: bluft die goedkoopste aannemer bijvoorbeeld als hij zegt dat er geen damwand om de bouwput geslagen hoeft te worden? En er is ook nog iets als 'gevoel'. Kun je een jaar lang elke dag met die aannemer door één deur? Ook als zich tegenslagen voordoen? Het advies van de architect is hier bepalend. Een goede verstandhouding tussen de architect en aannemer is immers onontbeerlijk.

pagina 76

pagina 38

pagina 31

pagina 59

pagina 28

pagina 67

pagina 74

pagina 58

Ontwerpen en bouwen in particulier opdrachtgeverschap

Symbiose tussen architect en opdrachtgever

Werken voor particulieren wordt door veel architecten gezien als een bijzondere opgave. Intensief, persoonlijk maar ook precair: bij particulier opdrachtgeverschap weegt de stem van de leek even zwaar als die van de vakman. Een goede 'klik' tussen beide partijen is dan ook van fundamenteel belang.

Een architect die werkt in particulier opdrachtgeverschap maakt zijn handschrift ondergeschikt aan de wensen van zijn opdrachtgever. Hij zal binnen de gekozen stijl een passend ontwerp maken, maar wil daarbij meestal wel buiten de geijkte kaders treden en méér bieden dan alleen een antwoord op de initiële wens van zijn opdrachtgever. Eventuele, schijnbaar conflicterende uitgangspunten zullen tot een samenhangend geheel worden gesmeed.

Een ontwerpproces begint bij het vertalen van woonwensen in functionele en ruimtelijke ontwerpvoorstellen. Om een goed ontwerp te kunnen maken moet een architect zich totaal inleven in de leefwereld van zijn opdrachtgever. Naast een luisterend oor is een kritische grondhouding daarbij belangrijk. Op een voor de leek inzichtelijke manier, zonder gebruik van wollig vakjargon, moeten er ontwerp oplossingen worden aangedragen en ideeën over o.a. lichtval en zichtlijnen worden gevisualiseerd.

Het gaat daarbij niet alleen over esthetiek: bij een woning is de functie minstens zo belangrijk als de vorm. Een huis is een bastion waarin je je thuis moet voelen. Praktisch gebruik, sfeer, beleving en comfort zijn kernbegrippen. De relatie tussen de verschillende woonruimten en het contact met de buitenwereld moeten uitgediept worden en termen als openheid en intimiteit gedefinieerd. Het zoeken naar antwoorden om al deze facetten een plaats te geven maakt deel uit van het ontwerpproces.

Met het maken van een goed ontwerp is de architect er nog niet. Terwijl de opdrachtgever zich tijdens de ontwerpfase misschien nog niet bezighoudt met de inrichting van zijn toekomstige woning denkt de architect tijdens de ontwerpfase al na over eventuele integratie van licht en geluid in de muren van je huis. Innovatieve technieken in de elektrische huishouding kunnen de waarde en het comfort van een woning in belangrijke mate vergroten. Domotica bijvoorbeeld biedt mogelijkheden om via een computerscherm de verwarming, de verlichting, de beveiliging en de muziek in je huis te regelen (zie pagina 32, Ibelings van Tilburg architecten met hun 'Slimste woning van Nederland', domotica demonstratiewoning). Door hier van te voren leidingen in vloer en plafond voor op te nemen, kunnen gecompliceerde, kostbare aanpassingen in de toekomst worden voorkomen.

Door te kiezen voor energiebesparende, recyclebare materialen, onderhoudsvriendelijke installaties en slimme energiesystemen kan duurzaamheid een integraal onderdeel vormen in het ontwerp- en bouwproces (zie ook pagina 7).

Er worden in de particuliere woningbouw steeds vaker technieken en systemen toegepast die je voorheen voornamelijk in bedrijfsgebouwen aantrof. Dat kan tot spectaculaire resultaten leiden. Door bijzondere vormen als 'blobs' en 'powerlines' en parametrische ontwerpmethoden worden woonhuizen eigentijds (zie bijvoorbeeld het werk van ONL op pagina 25).

De architecten die zich presenteren in deze eerste editie van de Nationale Architectuur-guide hebben allemaal hun eigen stijl. Maar zij vinden elkaar in hun grote toewijding aan en ervaring in particulier opdrachtgeverschap. En of de bureaus nu klein zijn of groot: inlevingsvermogen en een goede communicatie staan hoog in het vaandel.

pagina 22

pagina 54

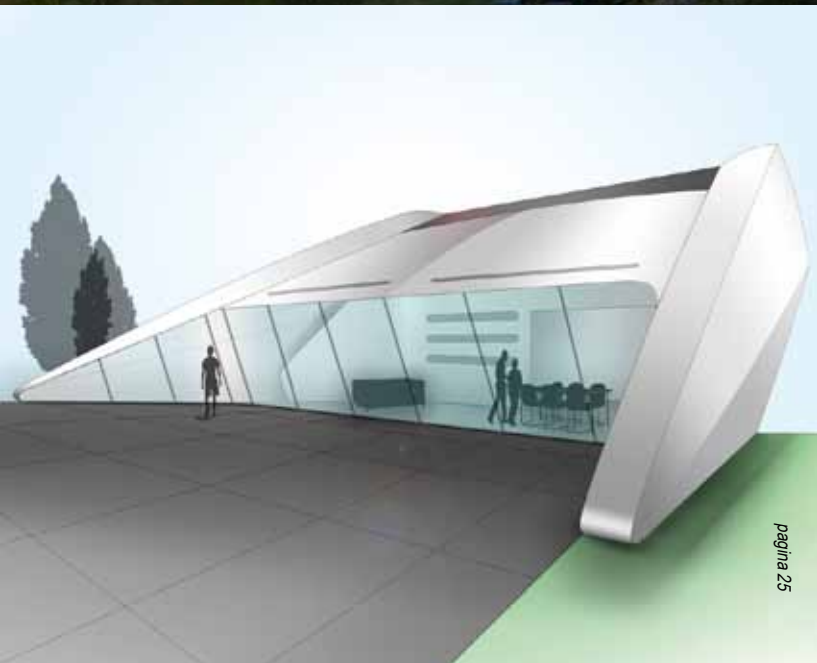
pagina 48

pagina 21

pagina 19

pagina 25

pagina 36

Energiezuinig bouwen en wonen

Toekomstgericht bouwen

Energiezuinig bouwen en wonen is de nieuwe trend. Maar terwijl de overheid en veel architecten de hoogst mogelijke duurzaamheidsambities nastreven, leven bij veel particuliere opdrachtgevers in de bouw nog de nodige vooroordelen.

Dat er energiezuinig en ecologisch verantwoord gebouwd moet worden is inmiddels tot iedereen doordrongen. Maar of dat ook geldt voor het bouwen van je eigen woning? Veel particuliere opdrachtgevers in de bouw zijn ervan overtuigd dat energiezuinig bouwen nog veel beperkingen met zich meebrengt. Energiezuinige woningen zouden allemaal dikke muren en kleine ramen hebben en qua vormgeving niet erg interessant zijn. Bovendien zouden de bouwkosten van energiezuinige woningen veel hoger uitvallen dan die van traditionele woningen. Toch zal iedereen die vanaf 2015 een eigen woning laat bouwen rekening moeten houden met wetgeving die is gericht op het produceren van minder CO₂ en een minimum aan energieverbruik. Hoog tijd dus om de (voor)oordelen over energiezuinig en ecologisch verantwoord bouwen kritisch onder de loep te nemen.

Architecten - zowel de gevestigde namen als de nieuwe jonge talenten - hebben in de praktijk aangetoond dat het technisch mogelijk is om energiezuinige of energieneutrale woningen te realiseren die zich qua vormgeving kunnen meten met prijswinnende ontwerpen uit de internationale architectuurscatalogus.

Marten de Jong en Jurg Hertog van het bureau Emma Create (pagina 46) zetten zich bijvoorbeeld al geruime tijd in om energiezuinige gebouwen te realiseren waar de expressiviteit van afstraalt. PV-zonnecellen en windmolens leveren er stroom, zonneboilers en een warmtepomp zorgen voor warm water. Een helofytenveld filtert het afvalwater en soms wordt er zelfs gekookt op een houtgestookte kachel. De architecten werkten ook al met een nieuw gevelsysteem: mantelstenen van met cement versterkte houtvezels geven een warmteweerstandcoëfficiënt (Rc) van 6.5.

Ook voor FARO Architecten (pagina 47) is energiebesparing een belangrijk aspect, zonder dat de vormgeving in het geding komt. Mirjam van Genugten: 'We boeken op vrij eenvoudige wijze goede resultaten en zijn daarbij niet streng in de leer. De "FARO-kwinkslag" zorgt voor de nodige zelfrelativering. We zoeken in de brede zin van het woord naar wegen om ons werk duurzamer te maken. Zuiniger, flexibeler, beter, sterker, schoner én mooier.' De energieneutrale woning die FARO op IJburg realiseerde is een royaal gebouwde 'energie nul' villa die qua vormgeving op een zeer hoog niveau staat. De stadvilla is gebouwd met een isolerend bekistingssysteem waardoor het huis extreem goed geïsoleerd is. Daarnaast is deze villa zo gebouwd dat de energie die wordt verbruikt helemaal door eigen voorzieningen wordt geproduceerd. De windmolen op het dak werkt door zijn hoge positie uitstekend. Het hout van de gevel is door Shou Karamatsuban (een Japanse brandtechniek) verduurzaamd. De wanden zijn gestuukt met Tierrafino-leem. Omdat opstijgende warmte de verdiepingen te warm maakt is aan het leem gekapselde paraffine toegevoegd. Bij 21 graden wordt dit vloeibaar en absorbeert het de warmte. In de avond koelt de paraffine weer af en staat het warmte af. Een proces dat niets kost en onbeperkt doorgaat.

Architect Alexandra Dietzsch (pagina 55) maakt zich al jaren sterk voor energieverantwoord bouwen en onderzoekt bij elk bouwproject wat wenselijke, zinvolle en betaalbare middelen zijn om een ecologisch minder belastend gebouw te realiseren dat de opdrachtgever naast extra woonkwaliteit ook extra beleevingswaarde oplevert. Dietzsch: 'Liefst maak ik gebruik van natuurlijke materialen zoals sedumdaken en baksteen. Zo is bijvoorbeeld een afwerking van de binnenwanden met leemstuc niet alleen ecologisch gezien ideaal, het heeft ook een bijzonder rijke uitstraling en levert een aangenaam en gezond binnenklimaat op.'

pagina 47

pagina 47

pagina 47

pagina 46

pagina 55

pagina 47

pagina 48

De villa die door MARC architects (pagina 20) op IJburg is gerealiseerd is een zeer energiezuinige woning met een technisch hoogstaande detaillering en afwerking en rekent definitief af met het vooroordeel dat het bij een energiezuinige woning wat de vormgeving betreft afzien is. Het is een moderne villa met zeer grote architectonische kwaliteiten. Zowel de glasvlakken als de gesloten wanden hebben uitzonderlijke eigenschappen op het gebied van isolatie. De glaswanden bestaan uit 3-laags gelaagde glazen vlakken en hebben geen kozijnen zodat de ruimte van binnen naar buiten doorloopt zonder obstakels. De gesloten geveldelen zijn bekleed met grote witte natuurstenen panelen. Door te kiezen voor witte panelen hoeft het huis in de zomer minder gekoeld te worden wat veel energie scheelt. Achter de gevelpanelen zitten zeer hoogwaardige isolerende platen. Als alternatief voor tropisch hardhout is het hout op de gevels Hollands dennehout wat is verkregen uit duurzaam bosbeheer. Het dennehout is verduurzaamd met biopolymeren afkomstig van biologisch afval van rietsuikerstengels. De vloeren van de woning liggen vol kanalen: de woning is voorzien van een WTW (warmteterugwin) unit met topkoeling en vloerverwarming. Op het dak staan zonnecollectoren. Een groot deel van de verlichting bestaat uit LED-verlichting en is automatisch geschakeld op schemering.

Architect Shai van Vlijmen van Narrativa ArchitecteN (pagina 51) is gespecialiseerd in houtbouwsystemen. Zijn ontwerpen creëren een uitstekend leefklimaat en zijn goed voor het milieu. Van Vlijmen maakt gebruik van de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid: 'Wij verdiepen ons in de kleinste details van verschillende houttoepassingen, gezonde isolatiematerialen en ecologische principes. Uitgangspunt is altijd hout, maar een bakstenen gevel is geen hindernis om een gezond, ecologische huis te bouwen.'

Volgens architect Max van Huut van Albers & Van Huut architecten BV (pagina 45) is er naast bijzondere vormgeving en regelgeving meer nodig om alle duurzaamheidsambities in praktijk te brengen. Van Huut onderscheidt zich bijvoorbeeld niet alleen door de extra aandacht die hij besteedt aan het gebruik van onderhoudsarme materialen en het toepassen van energiebesparende installaties. Van Huut: 'Ultieme duurzaamheid schep je niet alleen door het gebruik van duurzame materialen en techniek, maar ook door een gebouw te ontwerpen en te bouwen waar mensen van houden en daarom goed voor zorgen.'

Veel architecten hebben alle kennis in huis om energieneutraal en/of duurzaam te bouwen. Met een doordacht ontwerp en een daarop afgestemd energie- en installatieconcept kunnen er energieneutrale woningen gerealiseerd worden die klaar zijn voor de toekomst. Door het gebruik van innovatieve bouwkundige en installatietechnische toepassingen kunnen woningen voor wat hun energievoorziening betreft zowel in de zomer als in de winter toe met zonne-energie, een onuitputtelijke en gratis energiebron.

Energiezuinig wonen is op de lange duur een stuk voordeliger dan traditioneel wonen. Door minimale energiebehoefte, in combinatie met het toepassen van de juiste materialen en productiewijze, wordt de productie van CO₂ gereduceerd waardoor het milieu minimaal wordt belast. De investeringen die je hiervoor doet, verdienen je op de lange termijn dubbel en dwars terug. Bovendien is het vanaf 2013 verplicht om bij de verkoop van je huis een energielabel te overleggen. En hoe groener dat label gekleurd is, hoe waardevoller je huis.

De Romeinse architect Marcus Vitruvius (± 85 - 20 v. Chr.) noteerde in al zijn veelomvattende *Architectura* dat: 'Een goed gebouw moet voldoen aan drie eisen: firmitas (duurzaamheid), utilitas (bruikbaarheid) en venustas (schoonheid).' Architect Aat van Tilburg van Ibelings van Tilburg architecten (pagina 32): 'Na ruim 2000 jaar beschouwen we deze uitgangspunten nog steeds als zeer actueel.'

Martijn Heil - Hoofdredacteur

pagina 47

pagina 49

pagina 35